

Årsrapport fra Veterinærinstituttet 2014

Foto: Bjørn Spilsberg

Leders beretning

Veterinærinstituttets virksomhet har høy samfunnsrelevans. Vi er en beredskaps- og forskningsinstitusjon som skal tjene myndigheter, forvaltning og næring. For å løse samfunnsoppdraget må Veterinærinstituttet utvikle seg faglig, tenke framtidsrettet og samhandle internt og eksternt, og nasjonal og internasjonal nettverksbygging blir mer og mer viktig for å kunne oppnå resultater. *Faglig ambisiøs, framtidsrettet og samhandlende* er Veterinærinstituttets verdier. De kom til god nytte da instituttet gjennomførte en omfattende nedbemannings- og omstillingsprosess vinteren 2014. Fall i prosjektinntektene og økte personalkostnader gjorde det nødvendig for ledelsen å iverksette umiddelbare tiltak som i løpet av en toårsperiode skal gi instituttet sunn økonomi og fortsatt god beredskapsevne. Prosessen var krevende, men i samarbeid med tjenestemannsorganisasjonene klarte ledelsen å nå de mål som var satt for nedbemanningen. Dedikerte og lojale medarbeidere gjorde det mulig å opprettholde forsvarlig beredskap i en periode som alle opplevde som vanskelig.

I 2014 samarbeidet Veterinærinstituttet tett med Mattilsynet og næringene om å slå tilbake et utbrudd av LA-MRSA i norske svinebesetninger. Internasjonalt dominerte utbruddet av ebola i Vest-Afrika nyhetsbilde høsten 2014. Begge sykdommene er zoonoser. Smitte mellom dyr og mennesker synes å ha vært viktig i begge utbruddene. Dette minner oss om at menneskers og dyrs helse henger tett sammen. Erfaringene med klimaendringer, økt globalisering og økt handel med levende dyr og produkter viser at zoonosene er svært viktige. Arbeid med zoonoser har alltid stått sentralt ved Veterinærinstituttet. Denne tradisjonen videreføres og zoonosearbeidet vil bli forsterket i årene framover. Dette reflekteres i instituttets nye visjon: «*Vi er beredskaps og kompetansenavet for én helse.*»

Arbeidet med å bekjempe utbruddet av LA-MRSA viste at godt biosikkerhetsarbeid er avgjørende for å holde norske husdyrpopulasjoner fri for smittestoffer. Likeledes er godt biosikkerhetsarbeid viktig for å begrense de skadelige effektene lakselus og alvorlige virussykdommer har på fisk. For å kunne bidra i arbeidet med å utvikle ei bærekraftig norsk oppdrettsnæring, har Veterinærinstituttet påbegynt arbeidet med å styrke sin biosikkerhetskompetanse i blå sektor.

Veterinærinstituttet har gjennom flere beredskapshendelser de senere årene vist at instituttet har god beredskap og utfører godt beredskapsarbeid. Dette skal ikke bli noen hvilepute for oss. I beredskapen i grønn sektor har vi tradisjonelt lagt stor vekt på resultater fra arbeid med materiale innsendt for sykdomsoppklaring. En gjennomgang av de senere års innsendelser har vist at disse innsendelsene i begrenset grad er representative for den norske husdyrpopulasjonen. Vi har derfor påbegynt arbeidet med å modernisere diagnostikken. Skal vi lykkes med dette, må vi få til et godt samarbeid med næringene, Mattilsynet og det veterinære feltapparatet.

Veterinærinstituttet er et forskningsinstitutt med ambisjoner om å levere forskning av høy kvalitet. Dette måles gjennom produksjon av vitenskapelige artikler publisert i internasjonale tidsskrifter med fagfellevurdering. Veterinærinstituttet har gjennom flere år hatt relativ stor produksjon av vitenskapelige artikler målt i forhold til antallet forskerårsverk. En stadig større andel av arbeidene publiseres i tidsskrifter som rangeres høyt kvalitetsmessig. Det er et mål å opprettholde produksjonen og kvaliteten ved Veterinærinstituttet, men det er utfordrende. Kampen om forskningsmidlene nasjonalt og internasjonalt blir stadig hardere. For å lykkes i kampen om forskningsmidlene må forskerne ha gode CVer og være medlemmer av sterke forskernettverk i tillegg til å ha gode forskningsideer. Veterinærinstituttet møter denne utfordringen ved å satse på større og mer robuste forskergrupper innen strategisk viktige områder.

Oslo 9. mars 2015

Gudmund Holstad
administrerende direktør

2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Veterinærinstituttet er et biomedisinsk forskningsinstitutt med dyrehelse, fiskehelse og mattrygghet som kjerneområder. Instituttet mottar grunnbevilgning fra Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Norges forskningsråd. Primær oppgavene til Veterinærinstituttet er forskning, kunnskapsutvikling og kunnskapsformidling til myndighetene.

De viktigste virksomhetsområdene er forskning og utvikling, beredskap, diagnostikk, overvåking, referansefunksjoner, rådgivning og risikovurderinger. Veterinærinstituttets produkter og tjenester er resultater, rapporter og allmenn kunnskapsformidling fra disse områdene.

Veterinærinstituttet fikk i 2014 tildelt NOK 87.998 millioner fra Landbruks- og matdepartementet og NOK 47.130 fra Fiskeri og kystdepartementet. Fra Norges forskningsråd mottok instituttet en basisbevilgning på NOK 21.483 millioner. Det vil bli redegjort for bruken av basisbevilgningen i årsrapporten til Norges forskningsråd. For øvrige budsjettall henvises det til kapittel VI Årsregnskap.

3. Årets aktiviteter og resultater

A) Beredskap og diagnostikk

Status

Gjennom forskning, diagnostikk, helseovervåking og rådgivning har Veterinærinstituttet i 2014 bidratt til god og effektiv landsdekkende beredskap mot alvorlige sykdommer hos fisk og landdyr, samt mot forhold som truer fôr- og mattryggheten. Arbeidet med å sikre rask og sikker diagnostikk ved mistanke om listeførte sykdommer prioriteres høyt. Likeledes prioriteres rådgivingsarbeidet overfor Mattilsynet i beredskapssaker. Instituttet har i samarbeid med Mattilsynet, Folkehelseinstituttet og næringene bidratt til god og effektiv håndtering av flere beredskapssaker innen mattrygghet og antibiotikaresistens.

Veterinærinstituttet startet i 2014 arbeidet med å modernisere og effektivisere beredskapen for landdyrsykdommer. Implementeringen starter i 2015. Vi vil samarbeide tettere med det veterinære feltapparatet, ta i bruk ny teknologi for overføring av bilder og data, legge risikovurderinger til grunn for vår diagnostiske aktivitet i større grad enn tidligere, gjennomføre mer prosjektbasert diagnostikk og øke informasjons- og veiledningsaktiviteten overfor Mattilsynet og næringene.

Biosikkerhet

Ut fra en generell sikkerhetsvurdering, har Veterinærinstituttet prioritert å sikre rask og sikker diagnostikk av agens som kan tenkes benyttet i bioterroranslag mot matkjeden. Veterinærinstituttet deltar i et EU prosjekt som omhandler denne typen diagnostikk (Quandhip), og instituttet har deltatt i ringtester som organiseres gjennom prosjektet. Etter svensk modell har Veterinærinstituttet i samarbeid med Folkehelseinstituttet og Forsvarets Forskningsinstitutt etablert Norsk beredskapsdiagnostisk nettverk (NBN). Nettverket har som formål å styrke samarbeidet omkring diagnostisk beredskap mot bioterroragens. Nettverket samarbeider med det svenske nettverket.

Veterinærinstituttets BSL3 laboratorium brukes til diagnostikk, metodeetablering, ringtester og til forskning på agens som kan forårsake alvorlig smittsom sykdom. I 2014 har vi i publisert 10 vitenskapelige artikler i internasjonale tidsskrift som bygger på forskning og kunnskapsutvikling utført i vårt BSL-laboratorium. Arbeidene omhandler tularemi, mykobakterieinfeksjoner og brucellose.

Veterinærinstituttet deltar i den nasjonale CBRN-beredskapen. I forbindelse med at den nasjonale terrorberedskapen ble høynet i juli 2014, iverksatte Veterinærinstituttet umiddelbart tiltak for å

sikre kritisk infrastruktur. Instituttet mobiliserte raskt og hadde kvalifisert personell på plass i alle kritiske posisjoner innen få timer. Skjerpet adgangskontroll og økt tilsyn var blant de tiltakene som ble gjennomført.

Sykdommer hos fisk, skjell og krepserdyr

Veterinærinstituttet har gjennom god samhandling med Mattilsynet og fiskehelsetjenesten tilgang på materiale og informasjon som muliggjør hurtig påvisning av sykdom hos oppdrettsfisk. At Veterinærinstituttet mottar materiale fra hele landet og har en dominerende rolle som diagnostisk laboratorium, er av stor betydning i denne sammenhengen. Dette har vært avgjørende i flere viktige beredskapssaker i 2014.

Konkurransen om å drive fiskediagnostikk er økende, og Veterinærinstituttet arbeider kontinuerlig for å forbedre sin sørvis overfor brukerne. I 2014 gjennomførte vi en brukerundersøkelse blant fiskehelsetjenestene. Den viste at svartid og kvalitet på svarene var særlig viktige for brukerne. I 2014 etablerte vi en portal som gjør det mulig med elektronisk innsendelse av data som skal registreres i forbindelse med fiskediagnostikk. Dette bidrar til å lette arbeidet for innsender og gir mer effektiv dataoverføring og sikrere registrering av data.

I 2014 opprettet Veterinærinstituttet ca. 2330 saker som angikk oppklaring av sykdomsproblemer hos oppdrettsfisk. Dette er en økning på 8 % sammenlignet med 2013. De aller fleste innsendelsene var fra laks (ca. 1940). I tillegg fikk vi inn prøver fra regnbueørret, ulike typer rensefisk, torsk, kveite med flere. I tillegg til diagnostikk, arbeidet man med saker fra overvåkingsprogrammer, oppdrag og forskning. Veterinærinstituttet prioriterer diagnostikk av prøver tatt ut ved mistanke om listeført sykdom.

Pankreassykdom (PD) forårsaket av Salmon Pancreas Disease Virus (SAV) er en alvorlig sykdom hos laks. Veterinærinstituttet registrerte totalt 142 nypåvisninger av PD i 2014. Det er en kraftig økning fra 99 i 2013. Antall nypåvisninger i 2014 tilsvarer omtrent det som ble påvist 2012. I Norge forekommer det to varianter av SAV; SAV2 og SAV3. Økningen i antallet påvisninger i 2014 skyldes særlig en økning i antallet SAV3 tilfeller på Vestlandet.

I 2014 bekreftet Veterinærinstituttet 10 nye tilfeller av infeksøs lakseanemi (ILA). Syv nypåvisninger ble registrert i Nordland, to i Troms og ett i Møre og Romsdal. Dette var like mange nypåvisninger som i 2013. Seks av tilfellene i Nordland kan knyttes til horisontal kontakt med nærliggende anlegg med pågående ILA-infeksjon. Veterinærinstituttet bisto Mattilsynet med råd i forbindelse med håndtering av ILA-utbruddene.

I desember 2013 mottok Veterinærinstituttet prøver fra syk regnbueørret hvor sykdomsbildet ikke var forenlig med det en ser ved kjent sykdom. Syk fisk hadde gått i ferskvann eller i kar hvor det hadde blitt tilsatt <1 % sjøvann. Den syke fisken viste tegn på sirkulasjonssvikt. I blod og vev fra syk fisk fant Veterinærinstituttets forskere gensekvenser fra et nytt virus, foreløpig kalt virus Y. Dette viruset likner på viruset som forårsaker hjerte- og skjelettmuskelbetennelse (HSMB) hos laks. Virus Y kan være assosiert med sykdommen. Veterinærinstituttet har brukt sekvenser fra viruset til å etablere PCR-metode for påvisning av virus Y.

I overvåkingsprogrammet for *Gyrodactylus salaris* ble *G. salaris* påvist i én elv i 2014; i Ranaelva i Nordland. Ranaelva er tidligere behandlet med rotenon og ble friskmeldt i 2009. Veterinærinstituttet har bistått Mattilsynet i oppfølgingsarbeidet.

Lakselussituasjonen må betegnes som alvorlig. På vårparten ble det funnet relativt høye lusetall. Veterinærinstituttet har utviklet en datamodell som simulerer produksjonen av lakseluslarver. Modellen kan benyttes til å beregne det smittepresset som ulike områder utsettes for. Veterinærinstituttet samarbeider med flere lakseprodusenter som benytter modellen til å utforme regionale behandlingsstrategier.

Veterinærinstituttet har etablert en egen forskergruppe på lakselus som ved utgangen av 2014 deltok i ni ulike prosjekter. Prosjektene videreføres i 2015. Disse favner om forvaltningsoppgaver, NFR-forskningsprosjekt og oppdrag fra FHF og enkeltaktører i næringen. Tematisk har prosjektene fokus på spredning og prediksjon av luseforekomst, soneetablering, resistens mot kjemiske behandlingsmidler og utprøving av ikke-medikamentelle behandlingsalternativer (avgrensning med skjørt, termisk vannbehandling).

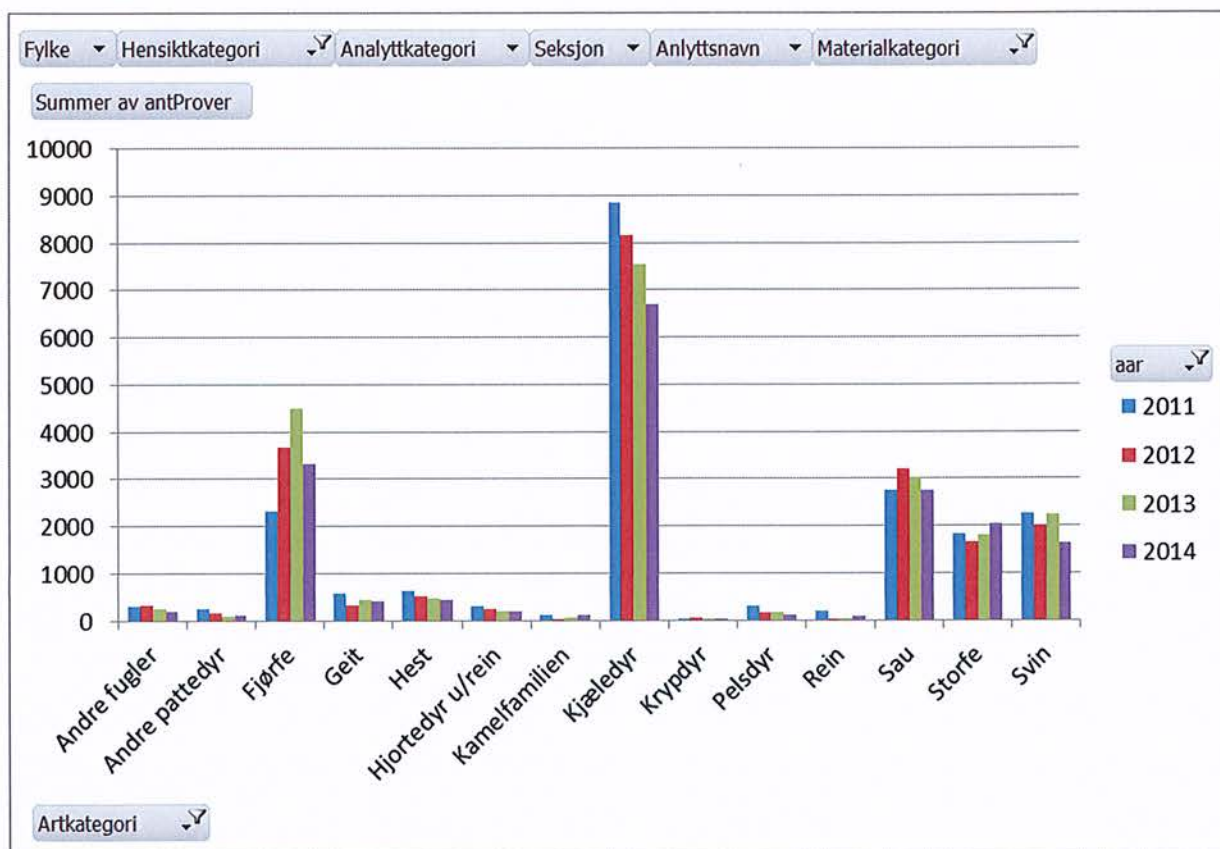
På oppdrag fra Mattilsynet gjennomfører Veterinærinstituttet et overvåkningsprogram av resistensutvikling. I 2014 ble det gjennomført forenklete undersøkelser av resistens mot azametifos, pyretroider, emamectin benzoat og hydrogenperoksid. Resultatene viste stor utbredelse av lus med nedsatt følsomhet for virkestoffene emamectin benzoat, deltametrin og azametifos langs hele kysten. For hydrogenperoksid er det antydning til nedsatt følsomhet i Trøndelag og på sørvestlandet.

Amøbegjellesykdom (eng: AGD) forårsakes av amøben *Paramoeba perurans* (tidligere *Neoparamoeba perurans*) har siden 2013 blitt en alvorlig sykdom i norsk fiskeoppdrett. I 2014 diagnostiserte Veterinærinstituttet omtrent like mange tilfeller av AGD i 4. kvartal som i samme periode i 2013. I 2014 kom de første AGD-tilfellene tidligere i sesongen enn i 2013. Veterinærinstituttet var med og arrangerte et internasjonalt møte om gjellesykdommer i 2014. Det ble gitt faglige presentasjoner både fra egne og internasjonale eksperter. Det ble også gjennomført en workshop på laboratoriediagnostikk.

Veterinærinstituttet har også i 2014 vurdert hygienisk standard av vannbehandlingsanlegg i brønnbåter og slakterier som grunnlag for godkjenning.

Sykdommer hos landdyr

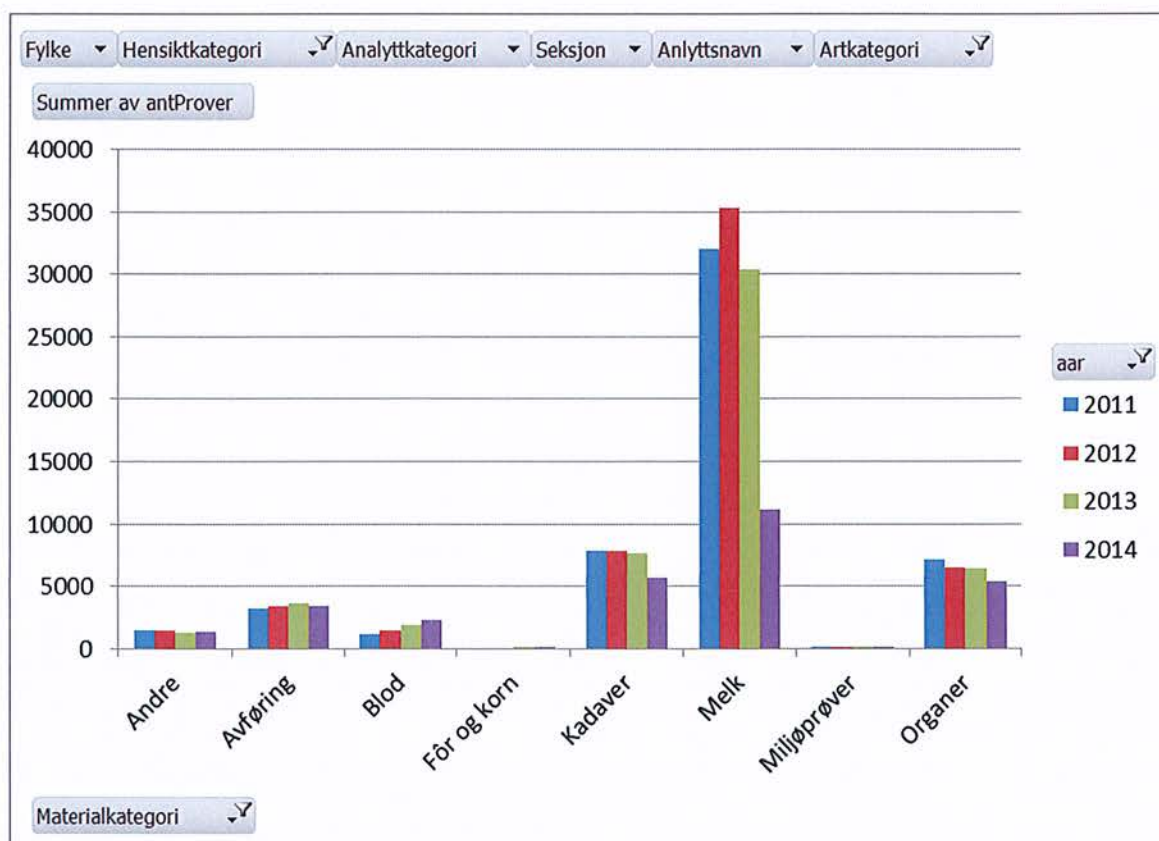
Veterinærinstituttet mottok færre prøver fra landdyr i 2014 enn tidligere år (Figur 1). Nedgangen er størst for kjæledyr og fjørfe. Tabell 1 viser fordelingen av innsendt prøvemateriale etter hensikt. Veterinærinstituttet mottok 21 % flere blodprøver i 2014 enn i 2013, mens antallet obduksjonskasus sank med 26 % (Figur 2). Det var størst reduksjon i innsendelsen av kadaver fra svin og kjæledyr for obduksjon. Sommeren 2014 la Veterinærinstituttet ned sitt landsdekkende tilbud om mastittdiagnostikk (Figur 2). Prøver som tidligere ble sendt til Veterinærinstituttet bli nå undersøkt ved Tine sitt laboratorium i Molde. Veterinærinstituttet opprettholder mastittdiagnostikken i Oslo slik at instituttet fortsatt har kompetanse innen fagområdet.

Figur 1. Mottatte prøver ved Veterinærinstituttet i årene fra 2011 til 2014 fra ulike landdyr. Prøvene er tatt ut på grunn av et helseproblem eller en kontroll. Prøver fra aktive overvåkingsprogram og mastittprøvene er utelatt.

Tabell 1. Antall prøver fra landdyr registrert ved Veterinærinstituttet i tidsrommet fra 2011 til 2014 relatert til hva som var hensikten med innsendelse av prøven. Prøver mottatt i aktive overvåkingsprogram er utelatt.

Hensikt for innsendelse	År			
	2011	2012	2013	2014
Dyrevern/Rettsmedisin	35	117	165	133
Helseproblem	42637	44101	40065	23100
Import/Eksportkontroller	152	186	77	51
Sporing kontakter listeførte A eller B	547	301	390	75
Egenkontroll	10335	12102	11497	6499
Mistanke listeført A eller B	620	744	466	417
Oppfølging listeført A eller B	459	166	46	119
Referanseoppgaver	617	372	569	677
Totalsum	55402	58089	53275	31071

Figur 2. Fordelingen av prøver mottatt ved Veterinærinstituttet i årene fra 2011 til 2014 relatert til prøvetype. Prøvene er tatt ut på grunn av et helseproblem eller en kontroll.

Det ble ikke registrert større utbrudd av alvorlig sykdom hos landdyr i 2014. På bakgrunn av funn ved kliniske undersøkelser eller laboratoriefunn, fikk man ved flere anledninger mistanke om forekomst av alvorlig smittsom eksotisk sykdom. Veterinærinstituttet har bidratt til å avkrefte mistanke om tuberkulose hos alpakka og svinepest.

Det var en nedgang i antall prøver som ble undersøkt for mistanke om forekomst av A- eller B-sykdom. Likeledes mottok instituttet færre prøver som skulle undersøkes som ledd i oppfølgingen av A eller B sykdom. Totalt var det en reduksjon fra 902 prøver i 2013 til 611 i 2014 som ble undersøkt med slik hensikt. De fleste av prøvene var tatt fra fjørfe og sau. Av A og B sykdommer har Veterinærinstituttet påvist flere tilfeller av infeksjon forårsaket av Salmonellabakterier, ringorm hos kjøttfe, alvorlige virusinfeksjoner hos hobbyfjørfe og antibiotikaresistente stafylokokker hos gris. Som et resultat av påvisninger av A og B sykdom, har Veterinærinstituttet utført analyser og undersøkelser av et stort antall prøver som har blitt tatt ut i forbindelse med smittesporing og/eller bekjempelse av sykdom.

Senhøstes 2014 ble det påvist influensavirus H5N8 hos fugl flere steder i Vest-Europa. Veterinærinstituttet fulgte situasjonen nøye. Det oppsto ingen tilfeller med mistanke om fugleinfluensa i Norge.

Det ble rapportert omfattende dødelighet hos steinkobbe i Sverige og Danmark i 2014. Et influensavirus, H10N7, ble påvist i prøver fra døde seler. Det ble ikke påvist utbruddslignede dødelighet hos sel i norske farvann.

Hos storfe gir smittsom diaré og smittsom luftveisinfeksjon betydelige problemer. Veterinærinstituttet gjorde 60 % flere påvisninger av luftveisvirus i 2014 (921 påvisninger) enn i 2013 (573 påvisninger).

Det vanligst påviste smittestoffet hos småfe var *Salmonella diarizona*. Denne Salmonellavarianten påvises ofte uten at det gir helsemessige problemer eller får forvaltningsmessige konsekvenser.

Smittsomme luftveislidelser i hobbyfjorfebesetninger utgjør et betydelig problem. Både infeksjøs laryngotrakeitt, infeksjøs bronkitt og *Mycoplasma gallisepticum* har blitt diagnostisert. Det har ikke blitt påvist alvorlige luftveislidelser i kommersielle besetninger. Hønskolera forårsaket av *Pasteurella multocida multocida* ble påvist i noen kommersielle flokker i 2014.

Også hos gris utgjør smittsomme luftveislidelser forårsaket av *Actinobacillus pleuropneumonia* en utfordring. Sykdommen har en kompleks epidemiologi og mange serotyper sirkulerer i vår svinepopulasjon. Veterinærinstituttet samarbeidet i 2014 som i tidligere år med Helsetjenesten for svin for å overvåke sykdommen.

Arbeid med diagnostikk av og rådgiving omkring multiresistente bakterier slik som Livestock-Associated Methicillin-Resistant *Staphylococcus aureus* (LA-MRSA) hos gris, kinolonresistente *E.coli* i fjørfe og ESBL i fjørfe hadde svært høy prioritet ved Veterinærinstituttet i 2014. Arbeidet ble utført i tett samarbeid med Mattilsynet. Dette aktivitetsområdet opprioriteres i 2015.

Veterinærinstituttet legger stadig mer vekt på prosjektbasert diagnostikk i sitt arbeid. I 2014 gjennomførte instituttet prosjektbasert diagnostikk innen transportdød hos småfe, beinlidelser hos fjørfe og lammedødelighet på beite. Prosjektene ble gjennomført i samarbeid med næringene.

Fôr og mattrygghet

Mattilsynets etterspørsel etter kunnskapsstøtte innen mattrygghet er økende.

Det var ingen større alvorlige utbrudd av matbåren smitte i 2014. Veterinærinstituttet analyserte en del matvarer i forbindelse med et utbrudd med *Yersinia enterocolitica* i en militærleir i Troms i 2014. Det ble ikke påvist *Yersinia* i de prøvene som Veterinærinstituttet undersøkte. For øvrig har det vært meldt om enkelttilfeller av EHEC hos barn. Ved slike hendelser har Veterinærinstituttet undersøkt innsendte matvarer fra husholdninger og institusjoner.

Gjennom overvåkingsprogrammet NORM-VET og i andre prøver fant man kinolonresistente *E.coli* fra fileter av kalkun og kylling. Disse funnene har blitt fulgt opp med videre undersøkelser og gjennom forskning. Veterinærinstituttet har sammen med Folkehelseinstituttet bidratt med råd og anbefalinger til Mattilsynet og matdepartementene om antibiotikaresistens i matkjeden. Antibiotikaresistens ble i 2014 utpekt som satsingsområdet for instituttets arbeid i 2015.

Veterinærinstituttet har gjennom flere år deltatt aktivt i EUs forskning innen mattrygghet. To store prosjekter innen mikrobiologisk mattrygghet ble avsluttet i 2014. I det ene prosjektet (BASELINE) ble det utviklet nye metoder for prøvetaking og design som skal bidra til å forbedre kvaliteten på framtidige risikovurderinger. I det andre prosjektet (Veg-i-trade) vurderte man virkningen av forventede klimaendringer og globalisering på sikkerhetsaspekter for ferskproduserte og prosesserte vegetabilier. I et pågående prosjekt som Veterinærinstituttet koordinerer, STARTEC, har man arbeidet med å utvikle dataverktøy som skal gjøre det enklere å vurdere kvalitet og trygghet opp mot kostnader. I et annet pågående prosjekt fokuserer man på sjømattrygghet (EC safe seafood). Veterinærinstituttet har i dette prosjektet bidratt med kunnskap om algetoksiner i sjømat. I 2014 startet et nytt EU prosjekt, DECATHLON, med Veterinærinstituttet som sentral partner. I prosjektet skal man utvikle nye metoder for påvisning av GMO og patogene bakterier i matkjeden.

Veterinærinstituttet deltar aktivt i SIS-samarbeid med Nofima, NILF og Bioforsk. Patogen Pilot Plant hos Nofima på Ås er en sentral infrastruktur i dette prosjektet.

Kvalitetssikring

Veterinærinstituttets kvalitetssystem er basert på følgende standard: NS-EN ISO/IEC 17025, Generelle krav til prøvings- og kalibreringslaboratoriers kompetanse. I 2014 hadde

Veterinærinstituttet 314 godkjente metoder i sitt kvalitetssystem, hvorav 27 var akkreditert gjennom Norsk Akkreditering (NA). Det arbeides systematisk for å gå mer over til såkalt fleksibel akkreditering. Ved fleksibel akkreditering vil laboratoriet kunne gjøre endringer i akkrediteringsomfanget uten at NA involveres i samme omfang som nå. Det vil resultere i redusert ressursbruk til akkrediteringsaktiviteter.

B) Overvåking

Helsetilstanden hos fisk og landdyr overvåkes kontinuerlig. Dette gjøres ved at Veterinærinstituttet sammenstiller data fra diagnostiske undersøkelser med data fra nasjonale overvåkings- og kontrollprogrammer (NOK programmer) som Mattilsynet har ansvaret for. Veterinærinstituttet planlegger, koordinerer og rapporterer NOK-ene på oppdrag fra Mattilsynet og utfører analysene i de fleste programmene.

Fisk og skjell

Veterinærinstituttet koordinerte åtte overvåkingsprogrammer for Mattilsynet i 2014. Disse omfattet parasittsykdommer hos skjell, virussykdommer hos henholdsvis oppdrettsfisk og villfisk, *G. salaris* og resistens mot legemidler hos lakselus. I disse programmene ble det påvist *G. salaris* i ett vassdrag og PD på to lokaliteter med laks. Det ble også påvist økende grad av resistens mot legemidler hos lakselus.

Landdyr, mat og fôr

Innenfor dette området koordinerte Veterinærinstituttet 24 overvåkingsprogrammer i 2014. Disse omfattet husdyrsykdommer, sykdom hos ville dyr, zoonoser, antibiotikaresistens, fôrtrygghet og GMO.

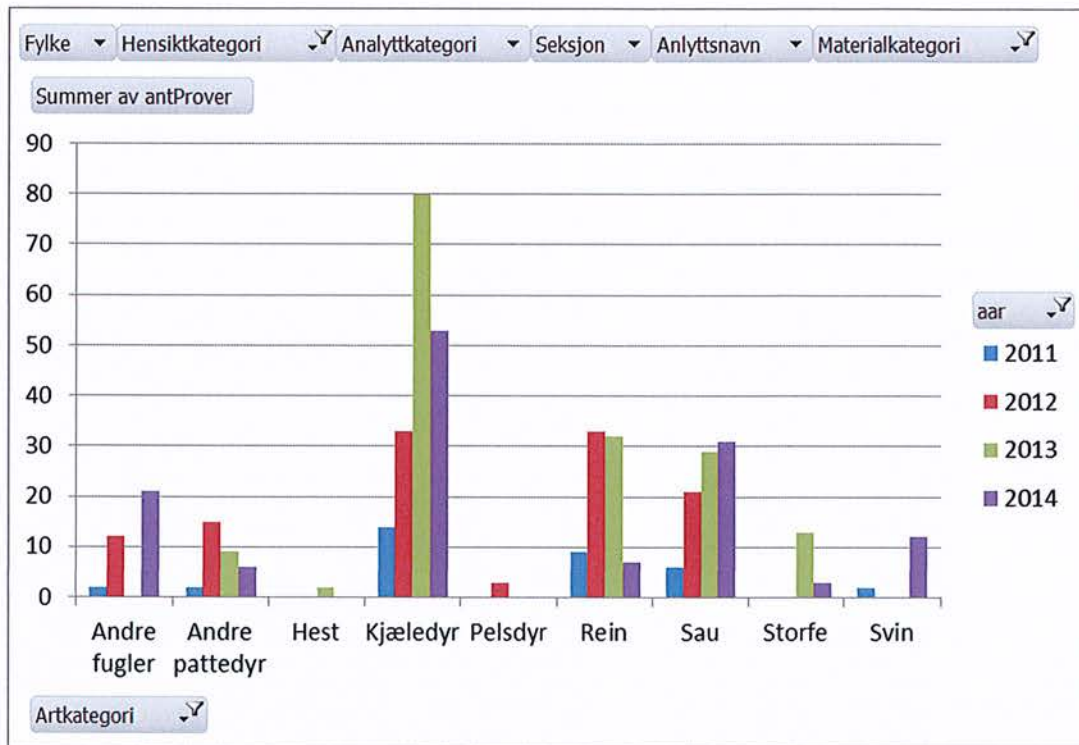
Resultatene viste at det var svært lav forekomst av alvorlige smittsomme sykdommer i norske husdyrpopulasjoner. I overvåkingsprogrammene ble det funnet skrapesyke Nor98 hos 9 sauer. Antistoffer mot CAE ble påvist i 5 småfebesetninger. Salmonella ble påvist i fire slaktekyllingflokker, i lymfeknuter fra ett storfe og i kjøttskrap fra én kjøttskrappørve. Av nesten tusen svinebesetninger, var det én som var positiv for LA-MRSA. Forekomsten av *Campylobacter* i slaktekyllingflokker var på samme nivå som i tidligere år (ca. 6 %). Overvåkingsprogrammet for fôr viste at det var relativt lave konsentrasjoner av mykotoksinet DON i korn. Konsentrasjonen av toksinene HT-2 og T-2 i havre var derimot høyere enn på mange år. Resultatene for overvåking av GMO avviker ikke vesentlig fra resultatene fra tidligere år.

C) Dyrevelferd

Veterinærinstituttet har også i 2014 avgitt flere råd til myndighetene innen området dyrevelferd. Veterinærinstituttets ansatte blir regelmessig engasjert som eksperter i dyrevernsaker, og instituttet mottar et betydelig antall prøver for diagnostiske undersøkelser tatt ut i forbindelse med dyrevelferdssaker (Figur 3). Rettsmedisinske diagnostiske undersøkelser er tidkrevende og krever solid og nøyaktig dokumentasjon av prosess og funn. Veterinærinstituttet opplever et økt behov for kompetanse innen rettsmedisin.

Veterinærinstituttet har merket seg at behovet for dyrevelferdskompetanse er økende. Instituttet har derfor besluttet å øke kunnskapsutviklingen innen dyrevelferd i 2015.

Veterinærinstituttet har også i 2014 driftet sekretariatet for Rådet for dyreetikk og NORECOPA.

Figur 3. Antall prøver mottatt ved Veterinærinstituttet for diagnostiske undersøkelser i forbindelse med dyrevelferdssaker i årene fra 2011 til 2014.

D) Rådgiving

Veterinærinstituttet har et omfattende samarbeid med Mattilsynet om rådgiving. I 2014 ble det avgitt 65 skriftlige høringsvar eller råd til Mattilsynet mot 53 i 2013. I tillegg ble det arrangert mange møter, telefonkonsultasjoner, kurs og foredrag hvor det ble gitt råd. En økende andel av de faglige rådene gis som skriftlige vitenskapelig funderte vurderinger med konklusjoner. Veterinærinstituttet har videre sendt 18 svar på høringer til andre forvaltningsorganer. Under oppfølgingen av funnet av *G. salaris* i Ranaelva, bistø Veterinærinstituttet Miljødirektoratet med prøvetaking og sanering. Saneringsarbeidet videreføres i 2015.

Instituttet har bidratt med kunnskapsstøtte til Stortinget i forbindelse med behandling av bly-hagl saken.

I prosjektet «Friskere føtter» har Veterinærinstituttet bidratt med diagnostikk, forskning og rådgiving. Prosjektet har hatt som mål å bekjempe et utbrudd av ondartet fotråte forårsaket av bakterien *Dichelobacter nodosus* hos sau på Sør-Vestlandet. Saneringen har vært vellykket.

Det er til sammen 13 medarbeidere ved Veterinærinstituttet som er medlemmer i hovedkomiteen eller i faggrupper i Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) for perioden 2014 til 2018. Dette er en økning på 5 fra forrige periode.

E) Referansefunksjoner (NRL)

Gjennom EØS avtalen er Norge forpliktet til å ha nasjonale referanselaboratorier på en rekke områder knyttet til landdyrhold, fiskehelse, fôr og mattrygghet. Veterinærinstituttet er den institusjonen i landet som har desidert flest nasjonale referanseoppgaver.

Veterinærinstituttet hadde i 2014 (som i 2013) 29 nasjonale referanselaboratoriefunksjoner (NRL). NRL på dyrehelse (13) er i hovedsak knyttet til spesifikke patogene agens. NRL for akvatiske dyr (tre) er strukturert i henhold til dyregrupper. NRL innen fôr og mat (inkludert flere zoonoser, 13 totalt) innbefatter patogener, antibiotikaresistens, GMO, reststoffer og mykotoksiner.

For de fleste NRL-områdene analyserer Veterinærinstituttet diagnostiske prøver. Innen noen områder har instituttet også pågående forskning. Instituttet har særlig prioritert å drive egenfinansiert forskning og utvikling på virusykdommer hos fisk. For noen NRL-områder inngår det i oppdraget å verifisere funn av agens i prøver fra andre laboratorier.

NRL forventes å ha tett kontakt med det respektive EU-RL. Instituttet er representert på møter og deltar i ringtester som EU-RL arrangerer. På enkelte områder deltar instituttet også i EU-RLs arbeid med å etablere/teste ut nye metoder. EU-RL har økende forventninger til hva NRL skal bidra med. Nasjonalt har NRL i oppgave å holde oversikt over epidemiologisk status for de ulike agens/sykdommer og å holde seg oppdatert på den internasjonale situasjonen. Dette skal de gjøre for å kunne bidra med informasjon til EU-RL og for å kunne gi gode råd til Mattilsynet.

NRL har ansvar for å følge opp laboratorier som Mattilsynet har avtale med. Laboratoriene som har avtale med Mattilsynet får status som offentlige laboratorier. Veterinærinstituttet og Mattilsynet styrket i 2014 samarbeidet omkring oppfølging av offentlige laboratorier. De offentlige laboratorienes viser stor interesse for Veterinærinstituttets metoder, kompetanse og prøvemateriale.

F) Internasjonalt arbeid

Veterinærinstituttet har omfattende internasjonale oppgaver innen fiskehelse. Instituttet har i en årrekke vært referanselaboratorium for Verdens dyrehelseorganisasjon (OIE) for *G. salaris* og ILA. I 2014 ble Veterinærinstituttet også utpekt som OIE referanselaboratorium for PD. I tillegg er Veterinærinstituttet referansesenter for OIE innen epidemiologi og risikovurderinger hos akvatiske arter. Fagdirektør for fiskehelse ved Veterinærinstituttet sitter for tiden som representant i «OIE Aquatic Animal Health Standards Commission». Som OIE referanselaboratorium har instituttet ansvar for de årlige oppdateringene av OIEs kode og manual i fiskehelse for ILA, PD og *Gyrodactylus*.

Veterinærinstituttet sammen med Laboratório Oficial Central Ministério da Pesca e Aquicultura (Aquacen) i Brasil, fikk ved OIE's generalforsamling i 2014, godkjent sin søknad om et 3-årig «OIE-twinning prosjekt». Dette er et av svært få twinning prosjekter i akvakultur innen OIE-systemet. Twinning-prosjekt har som hovedformål å drive kompetanseoverføring fra et referansesenter til laboratorier som ønsker å bygge opp slik kompetanse. Første besøk ble avholdt i november 2014, hvor fire forskere fra Brasil besøkte Veterinærinstituttet i 10 dager. Samarbeidet med Brasil omfatter i tillegg til kompetanseoverføring i sykdomsdiagnostikk og epidemiologi, utvikling av forskningssamarbeid innen fiskehelse.

Gjennom OIEs senter for epidemiologi og risikovurdering, har Veterinærinstituttet deltatt på internasjonale konferanser i OIE-regi. Senteret var i november medarrangør av et ukers kurs i epidemiologi innen akvakultur arrangert av International Centre for Advanced Mediterranean Agronomic Studies (CIHEMA) i Zaragoza.

Veterinærinstituttets arrangerte et ukers kurs i Oslo innen risikovurdering for ansatte i Ministry of Oceans and Fisheries, Sør Korea. I forlengelsen av dette kurset har en av kursdeltakerne et 6

måneders gjesteforskeropphold ved senter for epidemiologi og risikovurdering fra oktober 2014 til april 2015.

Veterinærinstituttet var også i 2014 vertskap for Nordisk metodikk-komite for næringsmidler (NMKL).

Medarbeidere ved Veterinærinstituttet har deltatt på møter, i arbeidsgrupper og gitt innspill til organisasjoner som EFSA, EU-kommisjonen, Codex, NMKL etc.

For øvrig har Veterinærinstituttet et utstrakt internasjonalt samarbeid innen forskning. Det internasjonale forskningssamarbeidet omtales spesielt i årsrapporten til Norges forskningsråd.

G) Forskning

Det vises til styrets årsberetning og til egen rapport til Norges forskningsråd.

4. Styring og kontroll i virksomheten

Styret har lagt vedtektene for Veterinærinstituttet til grunn for styring av instituttet. Administrerende direktørens ansvar og fullmakter og arbeidsfordelingen mellom styret og direktøren er utdypet i egen instruks for direktøren. Videre er Instruks om økonomi- og virksomhetsstyring i Veterinærinstituttet lagt til grunn i arbeidet med styring av institusjonen.

Kommunikasjon

Kommunikasjon og målrettet informasjon er målet for strategiområdet kommunikasjon og samfunnskontakt.

Det er ingen tvil om at Veterinærinstituttets virksomhet er av interesse i samfunnet, og vår faglige virksomhet blir stadig etterspurt i media. Veterinærinstituttets virksomhet ble formidlet i en rekke papiraviser, radio- og TV-intervjuer. Vi ble dessuten referert til i over 1000 oppslag i ulike nettaviser. Det er imidlertid en reduksjon i oppslag fra fjoråret med rundt 300, noe som må sees i sammenheng med nedbemanningen. Nedbemanningen har for øvrig ført til at vi har måttet gjøre betydelige omprioriteringer i virksomheten, for eksempel innen området forsknings- og kunnskapsformidling.

Det har i 2014 også vært nødvendig å vektlegge mediehåndteringen av flere medieoppslag av negativ valør som har utfordret Veterinærinstituttets omdømme. Dette har spesielt vært relatert til nedbemanning av organisasjonen og vår delaktighet i gyrodactylusbehandling av vassdrag.

Hjemmesiden www.vetinst.no er instituttets hovedkanal for informasjon. Her publiseres fakta, forskningsnytt, råd og vurderinger rundt bl.a. påvisning av sykdom og smittestoff. Besøk på hjemmesiden har økt fra 182 000 i 2013 til 193 700 i 2014. Totale sidevisninger er 608 000.

Administrative og organisatoriske forhold

Lederansvaret og administrative mål og tiltak

De strategiske målene som styret har vedtatt er fulgt opp i virksomhetsplanen for Veterinærinstituttet og for de enkelte avdelingene/seksjonene. Avdelingsdirektørene har fått tildelingsbrev med økonomiske rammer for aktiviteten, og med forventninger om resultater.

Fem vesentlige styresaker i 2014:

Oppfølging av Stortingets beslutning om å flytte Veterinærinstituttet til Ås (Nye Veterinærinstituttet)

Styret har fulgt planleggingsprosessen nøye, og *Nye Veterinærinstituttet* har vært behandlet på fem styremøter i 2014. Saken er nærmere omtalt annet sted i denne rapporten.

Omstilling og nedbemanning av organisasjonen

Styret besluttet i desember 2013 å gå til nedbemanning av organisasjonen for å møte økonomiske utfordringer ved Veterinærinstituttet, og å sikre institusjonen bærekraftig driftsfunksjon. Styret har lagt vekt på å spise virksomheten ved institusjonen, og har fulgt prosessen tett. Styret har fått presentert framdriften i arbeidet. I tillegg har administrerende direktør orientert styreleder jevnlig om forløpet av nedbemanningsarbeidet.

Arbeid med strategiplanen

Styret har vært spesielt opptatt av at strategien skal gjøre institusjonen i stand til å møte framtidige utfordringer og løse samfunnsoppdraget på en konkurransedyktig måte.

Modernisering av beredskapen - landdyr

Styret fant det nødvendig å se nærmere på om dagens beredskaps- og næringsstøtte for landdyr, gjennomføres på en framtidsrettet og samfunnsøkonomisk tilfredsstillende måte. En arbeidsgruppe utformet høsten 2014 og vinteren 2015 en rapport som vil være utgangspunkt for det videre arbeid med modernisering av beredskapen - landdyr.

Avklaring av lokalisering av Veterinærinstituttet Nord-Norge

Styret vedtok på møtene i mars og mai 2014 å opprettholde Harstad som en enhet som rendyrker virksomhet innen blå sektor. Virksomheten i Tromsø er ikke lenger knyttet til virksomheten i Harstad, men den skal være forskningsrelatert og organiseres og ledes fra hovedenheten i Oslo. Forskningsvirksomheten skal utvikles i samarbeid med kunnskapsbedrifter i Tromsø.

Det vises for øvrig til styrets egen årsberetning.

Arbeidsgiverrollen

Etiske retningslinjer i staten og forskningsetiske retningslinjer er kjent for ledere og medarbeidere. Informasjon, drøftinger og forhandlinger mellom ledelsen og seks tjenestemannsorganisasjoner skjer i faste månedlige møter.

2014 har vært et krevende år med en nedbemanning av 35 årsverk. Prosessen har vært gjennomført i tett samarbeid med seksjonsledere og tillitsmannsorganisasjonene.

Ved inngangen til 2014 hadde instituttet 381 ansatte, hvorav 70 % var kvinner. Kvinneandelen er stabilt høy i alle kategorier personell.

Tabell 1. Antall arbeidsplasser ved Veterinærinstituttets ulike lokaliseringer.

Sted	2011	2012	2013	2014	Utvikling 2013-2014
Oslo	298	297	290	244	-46
Sandnes	18	17	14	13	-1
Bergen	21	20	17	10	-7
Trondheim	43	42	41	37	-4
Harstad	18	17	16	9	-7
Tromsø	3	3	3	3	-
Totalt	401	396	381	316	-65

Veterinærinstituttet har et ambisiøst mål om et sykefravær under 4 %. Fraværet var på 4,42 % i 2014, en nedgang fra 4,80 % i 2013 og 5,0 % i 2012.

Budsjett- og regnskapskontroll

Det har vært lagt ned et betydelig arbeid i å kvalitetssikre og bedre økonomistyringen i 2014.. Alle transaksjoner i resultatregnskapet konteres på prosjekt og den enkelte ansatte registrerer alle timer på ulike prosjekter. Systemet for registrering av timer er også et viktig middel for korrekt intern og ekstern rapportering og for å sikre at kryss-subsidiering unngås. Månedlig og kvartalsvis rapportering gir mulighet for å følge opp aktiviteter og prioritere ressurser innenfor de ulike satsningsområder. Faglig og økonomisk status rapporteres kvartalsvis som grunnlag for styrets arbeid med oppfølging av institusjonen. Transparente systemer for budsjettering og regnskap etableres, og det jobbes videre med å få på plass rutiner som kan gi best mulig forutsigbarhet i økonomien

Det ble utarbeidet overordnede risikovurderinger på virksomhetsnivå som ble lagt til grunn for planlegging og budsjettering for 2014. Arbeidet er videreført i avdelinger og seksjoner. Det er noe ulik kvalitet og omfang på de risikovurderingene som er dokumentert i avdelinger og seksjoner. Det er fortsatt en utfordring å knytte risikovurderinger mer konkret til eget arbeidsområde og resultatmål.

Regnskapet for 2014 er utarbeidet i henhold til de anbefalte statlige regnskapsstandardene. Årsregnskapet for 2013 ble ikke revidert slik at det foreligger ikke en revidert utgående balanse. I årsregnskapet for 2014 er balansen for 2013 omarbeidet slik at den stemmer overens med tallene i økonomisystemet. Endringen av balanseoppstillingen for 2013 har ingen resultateffekt. Den har heller ingen vesentlig endring for VIs virksomhetskapital.

Det har vært lagt ned et betydelig arbeid med å kvalitetssikre og bedre økonomistyringen i 2014. Vi har en konstruktiv og god dialog med Riksrevisjonen om kvaliteten på internkontrollen og områder som må følges opp.

Evalueringer

Det er ikke gjennomført evalueringer i 2013.

Innkjøp

Innkjøpsarbeidet er forankret i en egen innkjøpsstrategi som også beskriver rutinene for internkontroll. Det er gjennomført etterkontroll av gjennomførte innkjøpsprosesser med tilhørende dokumentasjon. Implementering av e-handel er utsatt til 2016 pga. ressursituasjonen.

Elektronisk forvaltning og effektivisering ved hjelp av IKT (Modernisering og effektivisering ved hjelp av digitalisering)

Veterinærinstituttet har en målsetning om å gjøre tilgjengelig gode og brukervennlige digitale løsninger for ansatte, kunder og våre samarbeidspartnere.

I 2014 ble elektronisk svarbrev lansert for våre eksterne tjenester for fisk, og for landdyr forventes løsningen ferdigstilt i løpet av tredje kvartal 2015.

Arbeidet med å effektivisere og sikre arkiv- og dokumentstyring ved hjelp av elektroniske systemer er prioritert i løpet av året.

Enkel bruk av skytjenester for utveksling og deling av dokumenter og bilder mellom ansatte og samarbeidspartnere ble tatt i bruk i første kvartal 2015.

Det forventes en generell økning i bruk av skytjenester i Veterinærinstituttet og flere tjenester vil vurdert bli tilbydd som skytjenester.

Beredskap og sikkerhet

Vår arbeid med beredskap i forhold til mattrygghet, dyre- og fiskehelse er beskrevet tidligere i denne rapporten.

Nye Veterinærinstituttet

Samlokaliseringssprosjektet Campus Ås ble fullfinansiert da bevilgningen til brukerutstyrssprosjektet ble gitt i Nasjonalbudsjettet for 2015. Samlokaliseringssprosjektet skal ferdigstilles til skolestart sommeren 2019.

I 2014 ble grunnlaget for detaljprosjektet optimalisert og prosjektet er nå inne i sitt første år med detaljprosjektering. Detaljprosjekteringen har en tidsramme på litt over 2 år. I denne fasen er stor brukermedvirkning påkrevet.

I brukerutstyrssprosjektet blir alle rom gjennomgått, og nødvendig utstyr blir identifisert. I 2014 ble denne prosessen videreført fra forprosjektet, men prosessen blir ikke avsluttet før i 2015.

5. Vurdering av framtidutsikter

1. Veien til Ås - en åpning for store muligheter

Veterinærinstituttet har en sentral rolle i samfunnet. Vi har et viktig samfunnsoppdrag og bidrar til god helse hos dyr, fisk og menneske. Beslutningen om å etablere et helt nytt veterinærmiljø på Ås viser at myndighetene mener at vår virksomhet er fremtidsrettet. Arbeidet med planlegging og etter hvert bygging av det nye Veterinærinstituttet på Ås går etter planen, og gir oss en omfattende kompetanse. Byggene og utstyrsparken på Ås vil være av meget høy standard og gjøre det mulig for oss å arbeide med oppgaver vi ikke kan utføre i dag. Våre rammer for å utøve høy beredskap, næringsstøtte, samt forskning og innovasjon vil forbedres betydelig. Det er et privilegium å kunne bygge et av verdens mest moderne veterinære fagmiljøer. Planleggingsarbeidet er selvsagt også krevende og kommer til å ta mye ressurser fram til flyttingen er gjennomført. Jo nærmere vi kommer 2019, jo mer ressurser må brukes til planlegging og organisering av flytting. Vi kan forvente at det blir en noe høyere «turn-over» i arbeidsstokken fordi enkelte av våre nåværende ansatte ikke flytter med til Ås. Til tross for noen utfordringer, ser vi svært positivt på prosessen.

Når Veterinærinstituttet flytter til Ås vil vi ha et tett samarbeid med Norges miljø og biovitenskapelige universitet (NMBU). I byggeprosjektet er det lagt opp til betydelige synergier i bruk av lokaler og utstyr. Veterinærinstituttet har de siste årene dessuten utviklet et tett samarbeid med de andre landbruksinstituttene, dvs. Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Skog og landskap, samt NOFIMA og Bygdeforskning. Det faglige samarbeidet er allerede godt etablert, og en har dessuten jobbet med å få på plass administrativt samarbeid. Gjennom

sammenslåingen av våre søsterinstitusjoner Bioforsk, NILF og Skog og landskap til Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), får Veterinærinstituttet en stor søsterinstitusjon med hovedkontor på Ås. Det nye instituttet kommer til å konsentrere seg om interne forhold inntil det nye instituttet er godt etablert. Etter hvert vil det også bli tid for å diskutere hvordan NIBIO og Veterinærinstituttet skal samarbeide på det administrative området.

2. Ny strategiplan - noen rammefaktorer, samt vurdering av muligheter og utfordringer for vår framtidige virksomhet

Veterinærinstituttet startet i 2014 arbeidet med å utvikle en ny strategiplan for perioden 2016 - 2020. I den innledende fasen av dette arbeidet, utviklet vi en scenarioanalyse som strategiplanen skal bygge på. Scenarioanalysen ga en vurdering av både ytre drivere som kan påvirke Veterinærinstituttets virksomhet og endringer som i mindre grad påvirkes av eksterne prosesser. Fra scenarioanalysen trekker vi fram følgende:

Risiko for bioterror

Vi anser det som sannsynlig at risikoen for bioterror vil øke i årene framover. Dette påvirker instituttets beredskapsarbeid, våre rutiner, arbeidsmåter og arbeidet med å beskytte kritisk infrastruktur.

WTO og EU

Utviklingen innenfor WTO og EU viser at handel med biologisk materiale vil fortsette å øke i årene framover. Det knytter seg særlig spenning til utfallet av de pågående forhandlingene mellom EU og USA om en frihandelsavtale (Transatlantic Trade and Investment Partnership -TTIP). Utfallet av forhandlingene vil kunne påvirke rammevilkårene for norsk oppdrettsnæring, landbruk, mattrygghet og norske forbrukerinteresser.

Mobilitet

Globaliseringen med stor reiseaktivitet og omfattende migrasjon betyr også økt risiko for spredning av smittsomme sykdommer hos menneske, herunder også de som kan smitte fra dyr til mennesker og fra mennesker til dyr og antibiotikaresistens.

I dag gjør lave transportkostnader det mulig å produsere sammensatte matvarer der delproduksjonen forgår i ulike land. Som en konsekvens av dette kan et ferdigprodukt ha vært innom forskjellige land før det er klart til konsum. Dette kan igjen utgjøre en risiko for spredning av smittestoffer.

Effektivisering

Vi forventer at det blir stilt krav om økt effektivitet og produktivitet både i akvanæringene og i landbruket. Strukturendringer i produksjonssystemene vil kunne føre til endringer i helsetilstanden og dyrevelferden både hos akvatiske dyr og landdyr.

Demografi

Endring i demografisk sammensetning av befolkningen påvirker nordmenns forbruksmønster. Innvandrere ønsker gjerne lokale produkter fra sine hjemland. Ved innførsel av produkter fra land utenfor EU øker risikoen for innførsel av smittestoffer og toksiske forbindelser som kan gi sykdom hos dyr og mennesker.

Dyrevelferd

Vi har i vår del av verden erkjent at dyr har egenverdi, og vi har som samfunn blitt mer opptatt av dyrevelferd enn tidligere. Vi mener at denne trenden vil fortsette. Forbrukerne er blitt mer opptatt

av at maten de spiser skal stamme fra dyr som har hatt det godt mens de lever, og familiedyrene blir sett på nærmest som familiemedlemmer.

Klimaendringer

Klimaendringene som pågår vil gi endringer i økosystemet og dermed også påvirke dyrs og fisk helse. Mikrober som har forekommet i begrenset omfang og ikke vært noen sykdomstrussel, kan få stor betydning når klimaet og miljøet endres. Dyrearter som har vært vanlige i ett område vil bli borte, mens andre kommer til. Tettere populasjoner av for eksempel villlevende hjortedyr vil kunne være reservoar for infeksjoner og forårsake smitte til husdyr. Eventuelle temperaturstigninger vil føre til at insekter som kan overføre smittestoff (vektorer) spres til områder de ikke har vært før og sprer sykdommer som før har vært uvanlig i et område. Endringer i sjøtemperaturen vil få betydning for økosystemene i havet, og kunne gi endringer i sykdomsbildet hos fisk i oppdrett. Dette vil bety et økt behov for ny kompetanse.

Økonomiske rammebetingelser

I underkant av 50 % av Veterinærinstituttets inntekter kommer som bevilgninger over Statsbudsjettet (LMD, NFD og NFR basisbevilgning). De øvrige inntektene kommer gjennom oppdrag for Mattilsynet, fra forskningsoppdrag og som betaling for analyser og andre diagnostiske tjenester. Konkurransen om oppdrag, forskningsprosjekter og diagnostiske tjenester skjerpes og det vil bli mer utfordrende for Veterinærinstituttet å sikre stabile inntekter og rammevilkår.

Mattilsynets kontroll- og overvåkingsprogrammer sikrer myndighetene og næringene god oversikt over helsetilstanden hos norske dyr samt forekomsten av smittestoffer og giftstoffer i matkjeden. Vi forventer at programmene videreføres med mindre justeringer. En vil for eksempel komme til å legge større vekt på å overvåke forekomsten av gensekvenser heller enn mikrober. Gjennomføringen av kontroll- og overvåkingsprogrammene bidrar til å finansiere utviklingen av Veterinærinstituttets kompetanse, kapasitet og infrastruktur innen viktige beredskapsområder. Mattilsynet har indikert at flere av kontroll- og overvåkingsprogrammene vil kunne bli lagt ut på anbud. Tap av oppdrag kan på sikt resultere i en svekkelse av beredskapsevnen ved Veterinærinstituttet.

Fram til nå har Veterinærinstituttet hatt en dominerende rolle som leverandør av diagnostiske laboratorietjenester innen fiskehelse og dyrehelse. Vi forventer at det i årene som kommer blir større konkurranse om markedet. Det blir først og fremst større konkurranse innen fiskediagnostikken, men det forventes også at flere smådyrklinner vil komme til å sende materiale til laboratorier i utlandet. Denne situasjonen skaper nye utfordringer. For Veterinærinstituttet kan det bety at kompetansen blir svakere samt at det blir mer utfordrende å holde oversikten over helsetilstanden hos norske husdyr og fisk i oppdrett. Det kan medføre en svekkelse av beredskapen

Modernisering av beredskap og næringsstøtte

Tradisjonelt har Veterinærinstituttet i stor grad basert sin diagnostikk på obduksjon av innsendt materiale. Erfaring har vist at dette materialet i liten grad er representativt for våre dyrepopulasjoner. Veterinærinstituttet vil i årene som kommer modernisere diagnostikken og styrke samhandlingen med feltapparatet for å få sendt inn bedre og mer egnet materiale for diagnostiske undersøkelser. Resultatet forventes å bli mer kostnadseffektiv helseovervåking og diagnostikk og styrket landsdekkende beredskap.

6. Årsregnskap

Årsregnskap for 2014 vedlegges.